

**KWALITATIEVE MONITOR
REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE
PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006**

EERSTE RAPPORT

JANUARI 2008

EB Management

Burger Advies

Driebergen/Leiden

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

INHOUD

Inhoud	2
1. Aanleiding.....	3
2. Meten van kwaliteit.....	5
2.1. De steekproef.....	5
2.2. De ijkmomenten en geledingen.....	6
2.3. Interviews en schouwingen.....	7
3. Resultaten eerste ijkmoment.....	9
3.1. Gebruik regeling.....	9
3.2. De regeling aanvullende subsidie praktijkgerichte leeromgeving 2006.....	10
Waardering regeling.....	10
Realisatie aanpassingen.....	12
Waarom zijn de middelen besteed.....	14
3.3. Het keuzeproces	15
Onderwijskundige aspecten.....	17
3.4. Effecten aanpassingen.....	19
Ten slotte	21
Bijlagen.....	24
Bijlage 1: De steekproefscholen.....	25
A. De scholen (en vestigingen) in de steekproef.....	25
B. De scholen naar aard van het project.....	28
C. De scholen naar geografische spreiding.....	29
D. Aoc's respectievelijk scholen WVO	29
E. De scholen naar schoolgrootte.....	30
F. De scholen naar aantal vestigingen	30
G. De scholen met een aanvraag voor een extra bijdrage.....	31
H. De aanvragen en toekenningen naar financieel beslag.....	31
Bijlage 2: Realisatie nader gedetailleerd.....	32

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

1. AANLEIDING

Voor de jaren 2006 en 2007 heeft het (vorige) kabinet uit de middelen van het Fonds Economische Structuurversterking (FES) een budget van € 235 miljoen uitgetrokken ten behoeve van een eenmalige (aanvullende) investering in praktijklokalen en inrichting. Aan deze regeling (Regeling aanvullende subsidie praktijkgerichte leeromgeving 2006), lag onder meer een onderzoek uit 2001 ten grondslag, waarin de kwaliteit van de fysieke leeromgeving in het vmbo in kaart werd gebracht.¹ Die kwaliteit liet in diverse opzichten te wensen over.

Door de eenmalige aanvullende subsidie voor verbetering van deze kwaliteit bij scholen voor vbo, praktijkonderwijs (pro) en vbo-groen aan aoc's is een inhaalslag geëffectueerd. De subsidie is bestemd voor aanpassingen van het gebouw of de inventaris die gericht zijn op de verbetering van de leeromgeving van het praktijkgericht onderwijs. De aanvullende subsidie mag, als aanpassing van het gebouw naar het oordeel van de aanvrager niet zinvol is, ook worden aangewend voor nieuwbouw.

De regeling is er op gericht scholen voor vmbo, praktijkonderwijs en vmbo-groen aan aoc's in staat te stellen hun onderwijs praktijkgericht vorm te geven via de aanpassing van die lokalen en eventueel de inrichting. Daarmee wordt aangesloten bij de onderwijsvernieuwing: de introductie van nieuwe didactische werkvormen zoals de werkplekkenstructuur. Dit met de bedoeling dat de aansluiting op het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt verbetert en de voortijdige schooluitval vermindert. Daarnaast wordt verwacht dat de aanpassing van de fysieke leeromgeving ook ten goede komt aan het schoolklimaat voor leerlingen en docenten.

Om na te gaan of deze doelen en effecten ook werkelijk opgetreden zijn, heeft het Ministerie van OCW besloten de uitvoering van de regeling te monitoren. Deze monitor betreft zowel kwalitatieve als kwantitatieve elementen. Voor de kwalitatieve elementen is een opdracht verleend aan EB management samen met Burger Advies. De kwantitatieve aspecten worden door het Ministerie van OCW zelf in kaart gebracht.

Bij het in beeld brengen van de kwalitatieve effecten van de regeling is de centrale onderzoeksvraag hoe de gedane aanpassingen (al of niet in samenhang met andere maatregelen) hebben geleid tot het resultaat. Daarbij zijn door het ministerie enige nadere deelvragen geformuleerd:

- Hebben deze maatregelen geleid tot een verbetering van het schoolklimaat voor leerling en docenten en zo ja hoe?
- Op welke wijze is het onderwijs(proces) verbeterd, bijvoorbeeld de aansluiting van theorie en praktijk?
- Wat waren hierbij de succes- en faalfactoren?

¹ De kwaliteit van de fysieke leeromgeving van het vmbo, 20 februari 2001, Deloitte & Touche.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

- Hebben de aanpassingen invloed gehad op de verhouding van de school met het vervolgonderwijs of het bedrijfsleven en zo ja welke?
- Wat heeft een en ander voor leerlingen en docenten opgeleverd (ook ten opzichte van vestigingen waar geen ingrepen in de leeromgeving hebben plaatsgevonden)?
- Zijn er uit de onderzochte scholen goede voorbeelden te destilleren, die breder kunnen worden verspreid?

Om deze vragen te beantwoorden hebben wij bij een representatief aantal scholen de uitvoering van de regeling onderzocht. Daarbij staan drie momenten centraal: de situatie voor de uitvoering van de regeling (de nulsituatie), de stand van zaken in het vierde kwartaal 2007 (het eerste ijkmoment) en de situatie in het vierde kwartaal in 2008 (het tweede ijkmoment).

Deze rapportage heeft betrekking op de bevindingen na het eerste ijkmoment. De tweede rapportage zal eind 2008 verschijnen.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

2. METEN VAN KWALITEIT

Bij de kwalitatieve monitor staat de “hoe-vraag” centraal. Welke processen hebben zich voltrokken rondom de aanpassingen in de fysieke leeromgeving? En hoe zijn die processen in kwalitatieve termen te kwalificeren? Om dat in beeld te brengen hebben wij een representatieve steekproef samengesteld van de scholen die in de regeling hebben geparticipeerd.

Deze scholen zijn door ons bezocht, waarbij we interviews hebben gehouden met drie geledingen (management, vakdocenten en leerlingen) en we de resultaten hebben geschouwd. Bij de interviews staan drie momenten centraal: de situatie voor de uitvoering van de regeling (de nulsituatie), de stand van zaken in het vierde kwartaal 2007 (het eerste ijkmoment) en de situatie in het vierde kwartaal in 2008 (het tweede ijkmoment).

De nulsituatie en de resultaten van het eerste ijkmoment zijn nu bekend en daarop is deze rapportage gestoeld. Bij de interviews stonden vier clusters van onderwerpen centraal: de regeling zelf, het keuzeproces dat binnen de school heeft plaatsgevonden in het kader van de regeling, de onderwijskundige aspecten bij en de effecten van de aanpassingen in de fysieke leeromgeving op basis van de regeling.

2.1. De steekproef

Om verantwoorde uitspraken te kunnen doen over de kwaliteit van de processen die zich rondom de aanpassingen in de fysieke leeromgeving op basis van de regeling hebben voltrokken hebben wij een substantieel aantal scholen in het onderzoek betrokken. Onder substantieel verstaan wij 10% van de scholen die hebben geparticipeerd in de regeling. Deze scholen dienen representatief te zijn voor de totale groep scholen die heeft geparticipeerd in de regeling.

Deze representativiteit is geborgd door er zorg voor te dragen dat de procentuele verdeling in de steekproef van een aantal criteria in zeer belangrijke mate overeenkomt met de procentuele verdeling van deze criteria bij alle scholen die hebben geparticipeerd in de regeling. Per criterium stellen wij als voorwaarde dat de afwijking niet groter mag zijn dan plus of min 2,5%.

We hebben negen criteria gehanteerd:

- Het aantal leerlingen op de school (schoolgrootte), waarbij wij een driedeling hebben gehanteerd van scholen met minder dan 500 leerlingen, scholen met 500 tot 1.500 leerlingen en scholen met meer dan 1.500 leerlingen.
- Het aantal vestigingen per school, waarbij wij onderscheid hebben gemaakt tussen scholen met één vestiging, respectievelijk meerdere vestigingen.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

- De verhouding vbo-groen in een aoc respectievelijk (vbo- en praktijkscholen) die vallen onder de WVO.
- De geografische spreiding van de scholen, waarbij de procentuele verdeling is gehanteerd van de spreiding van de scholen naar gebieden met het eerste cijfer van de postcode.
- Het aantal aanvragen voor een standaardbijdrage.
- Het aantal aanvragen voor de extra bijdrage (eerste tranche).
- Het aantal aanvragen voor de extra bijdrage (tweede tranche).
- De verdeling van de middelen over de in de regeling onderscheiden sectoren (techniek, zorg, economie, praktijkonderwijs en groen).
- De aard van het project (aanpassing, vervangende nieuwbouw, of beide, al dan niet in combinatie met nieuwe inrichting).

Voor de standaardbijdrage zijn door 411 scholen (waarvan één op basis van bijzondere omstandigheden) aanvragen ingediend en door de Minister gehonoreerd. In de steekproef zijn derhalve 41 scholen opgenomen. Tot deze scholen behoren 86 vestigingen. Het aantal leerlingen op deze scholen bedraagt ongeveer 41.500.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het aantal vestigingen en het aantal leerlingen in de steekproef groter is dan noodzakelijk voor de representativiteit ervan. Dit is vooral het gevolg van opname van relatief twee grote clusters van aoc-scholen in de steekproef.

In bijlage 1 van dit rapport zijn de scholen uit de steekproef opgenomen alsmede de nadere detaillering op basis van de hiervoor genoemde criteria.

2.2. De ijkmomenten en geleidingen

Om de resultaten en effecten van de regeling zo zuiver mogelijk in beeld te kunnen brengen onderscheiden we in dit onderzoek drie momenten.

Bij het eerste moment brengen we de situatie in beeld zoals die vóór het bekend worden van de regeling voor de school gold. Dit is op te vatten als de nulmeting of nulsituatie. Die nulsituatie was, zoals uit het onderzoek blijkt, geen statische. Scholen hadden op dat moment ook projecten in de sfeer van de subsidieregeling in uitvoering, of hadden al dan niet ver gevorderde plannen daartoe.

Het eerste ijkmoment is de situatie in het vierde kwartaal van 2007. Op dat moment is de regeling meer dan een jaar van kracht. De beschikkingen op de aanvragen voor de standaardbijdragen zijn op 1 maart 2006 verstrekt, die voor de extra bijdrage eerste tranche op 1 juli 2006 en de beschikkingen voor de extra bijdrage tweede tranche op 1 oktober 2006.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

De regeling kent twee termijnen voor de realisatie van de projecten waarvoor een bijdrage is aangevraagd. Er geldt een termijn van 18 maanden voor aanpassingen en een termijn van 30 maanden voor de realisatie van vervangende nieuwbouw. Op basis daarvan mocht worden verondersteld dat een groot deel van de aanpassingen waarvoor de standaardbijdrage werd aangewend zou zijn gerealiseerd in het vierde kwartaal van 2007.

Het tweede ijkmoment is de situatie in het vierde kwartaal van 2008. De situatieschets op dat moment heeft enerzijds betrekking op de realisatie van projecten in de sfeer van aanpassingen die meer tijd in beslag namen, projecten in de sfeer van vervangende nieuwbouw of projecten waarvoor de aanwending van de extra bijdrage is aangewend. Anderzijds gaat het om het in beeld brengen van de bestendiging van de opgetreden effecten van reeds gerealiseerde projecten en eventuele vervolgvactiteiten die hebben plaatsgevonden.

De onderscheiden ijkmomenten hebben we in beeld gebracht door met drie geledingen in de school gesprekken te voeren. Deze geledingen zijn in de eerste plaats het management van de school, veelal in combinatie met de voor de uitvoering van de projecten verantwoordelijken (in de meeste gevallen was dat het managementlid met facilitaire zaken in portefeuille). De tweede geleding betrof de vakdocenten die bij het project betrokken zijn (geweest). En de derde geleding betrof de leerlingen, voor zover zij zich een beeld konden vormen van de situatie vóór de aanpassing en die van ná de aanpassing.

Al deze gesprekken hebben in de meeste gevallen los van elkaar plaatsgevonden.

2.3. Interviews en schouwingen

Alle 41 scholen (en in verreweg de meeste gevallen alle vestigingen) zijn door ons bezocht. Bij deze schoolbezoeken zijn niet alleen de interviews afgenomen, maar zijn ook de aanpassingen (voor zover gerealiseerd) feitelijk geschouwd. Dat heeft niet alleen geresulteerd in een rijk gevarieerd beeld van aanpassingen, innovaties en aansluiting bij relevante onderwijskundige ontwikkelingen, maar ook van de noodzaak daartoe en dilemma's erbij.

Inhoudelijk hebben we de (open) interviews geconcentreerd rondom een viertal thema's:

- *Aspecten die samenhangen met de regeling op zichzelf.* Hoe werd/wordt de regeling gewaardeerd, wat viel op, wat was duidelijk en minder duidelijk, wat is inmiddels gerealiseerd, hoe verloopt de uitvoering en zijn er verschillen als het gaat om (vervangende) nieuwbouw en aanpassing, en waarop ligt het accent van de aanpassing (bouwkundig of investeringen in de sfeer van inventaris)?
- *Aspecten die samenhangen met het keuzeprocess.* Welke keuzes zijn gemaakt binnen de school, wie waren bij dat keuzeprocess betrokken en waar lag de beslissingsbevoegdheid, hoe werd het keuzeprocess gewaardeerd, zijn externe

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

partijen (bedrijfsleven, vervolgonderwijs en/of ouders) betrokken bij het project en welke elementen speelden in het keuzeprocess een bepalende rol?

- *Aspecten die samenhangen met onderwijskundige ontwikkelingen.* Wat is de relatie met de introductie van de werkplekkenstructuur, hoe is omgegaan met de simulatie van praktijksituaties, wat is de rol van onderwijskundige methoden, hoe is aandacht besteed aan de aansluiting theorie en praktijk en met inter- en intrasectorale programma's?
- *Aspecten die samenhangen met de effecten van de aanpassingen.* Welke effecten werden verwacht van de aanpassingen en hebben die ook plaatsgevonden, waren er (onbedoelde) neveneffecten, zijn de effecten merkbaar (meetbaar) en worden de aanpassingen ook extern benut?

De resultaten van de schoolbezoeken en de interviews staan centraal in de volgende paragraaf.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

3. RESULTATEN EERSTE IJKMOMENT

3.1. Gebruik regeling

Voordat we nader ingaan op de onderscheiden aspecten die in de interviews centraal stonden, willen we eerst aandacht schenken aan de mate waarin scholen gebruik hebben gemaakt van de regeling.

In totaal zijn 411 aanvragen ingediend voor een standaardbijdrage (dit is op het niveau van het brinnummer). In theorie hadden dit 457 aanvragen kunnen zijn. Wordt gekeken naar het vestigingsniveau, dan blijkt dat 553 aanvragen zijn gedaan op een mogelijk totaal van 679. Dat impliceert dat voor 10% van de scholen en 19% van de vestigingen door het bevoegd gezag geen aanvraag is ingediend.

Daaraan kunnen verschillende oorzaken ten grondslag hebben gelegen, zoals onbekendheid met de regeling, maar bijvoorbeeld ook de interne afweging van de noodzaak van een aanpassing in de fysieke sfeer. Alhoewel geen onderdeel van dit onderzoek lijkt dit laatste ons het meest voor de hand liggend, omdat uit de totaalaanvragen het beeld opkomt dat er in vele gevallen is gekozen voor bepaalde vestigingen en sectoren.

Door de systematiek van de regeling (een gemaximeerd bedrag per meetellende leerling in de sectoren waarvoor de regeling van toepassing was) betekende dit, dat er automatisch sprake was van een zekere onderuitputting van het beschikbare bedrag. Om die reden heeft het kabinet in juni van 2007 besloten dat er een aanvullende regeling kwam ter grootte van € 12 miljoen, waarbij bij de toekenning voorrang werd verleend aan scholen die nog niet hadden geparticipeerd in de regeling van 2006. De uitvoering van deze nieuwe regeling maakt geen onderdeel uit van het onderhavige onderzoek.

Eenzijds is er derhalve sprake van een onderuitputting van de beschikbare subsidiegelden. Anderzijds moet worden bedacht dat de regeling in het overgrote deel van de gevallen onderdeel uitmaakt van investeringen die al waren voorgenomen, respectievelijk aanleiding was om ook uit eigen middelen een investering te doen.

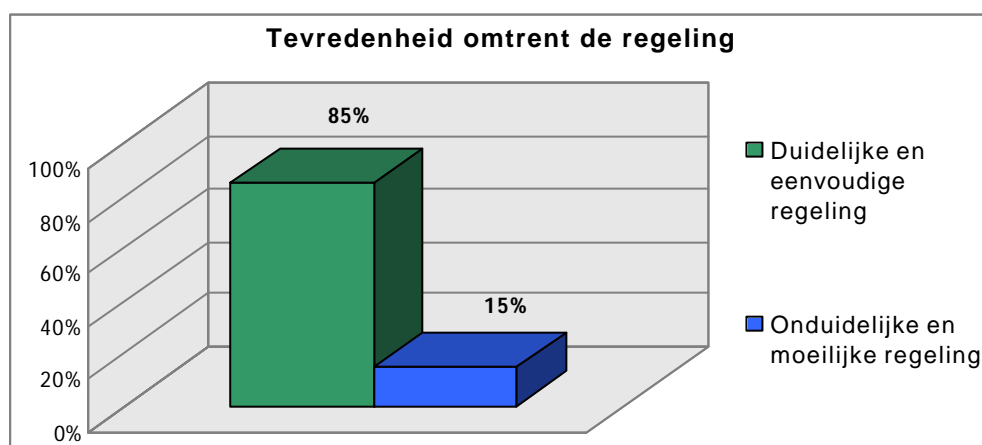
Voor een extra bijdrage was een eigen investering een subsidievoorwaarde. Dit gold niet voor de standaardbijdrage. Desondanks hebben wij waargenomen dat scholen regelmatig er ook voor kozen de standaardbijdrage met eigen middelen aan te vullen. Hoe groot deze eigen inzet is geweest valt op basis van dit onderzoek moeilijk in te schatten, maar een factor 1,5 sluiten wij niet uit.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

3.2. De regeling aanvullende subsidie praktijkgerichte leeromgeving 2006

Waardering regeling

In de interviews is uitgebreid stilgestaan bij de opvattingen over de regeling op zichzelf. In zijn algemeenheid kan zonder meer worden gesteld dat deze tevredenheid als groot is aan te merken.

De positieve waardering wordt ingegeven door een aantal overwegingen. Allereerst gaat het daarbij om het feit zelf dat er specifieke (positieve) aandacht wordt geschonken en middelen worden toegekend aan het vmbo. Deze aandacht wordt in veel gevallen gemist of te beperkt gevonden in verhouding tot de aandacht voor de avo-sector. Bovendien wekt het veel irritatie dat, voor zover er specifiek aandacht wordt gegeven aan het vmbo, deze veelal een negatieve lading heeft. Dit doet veel te weinig recht aan de grote inspanningen die, zeker bij de beroepsgerichte afdelingen, worden geleverd. Dat beeld leeft naar wij hebben gemerkt zeker niet alleen bij het management en de docenten, maar ook bij de leerlingen. Het negatieve effect hiervan op het eigen zelfbeeld van deze scholen en het schoolklimaat moet niet worden onderschat.

Van een andere orde is de ervaren eenvoud van de regeling en de aandacht voor zo min mogelijk administratieve lasten. Veelal werd in dat verband gewezen op de relatief eenvoudige aanvraagprocedure en de snelheid waarmee de beschikkingen werden verleend, respectievelijk de betalingen werden verricht. In dit kader was ook illustratief dat de meeste geïnterviewden van mening zijn dat uit de regeling eerder vertrouwen (volgens hen terecht) in de scholen sprak dan wantrouwen. Ook de relatief beperkte nadruk op controle-aspecten werd in dit verband genoemd, waarbij overigens als vanzelfsprekend werd geacht dat er

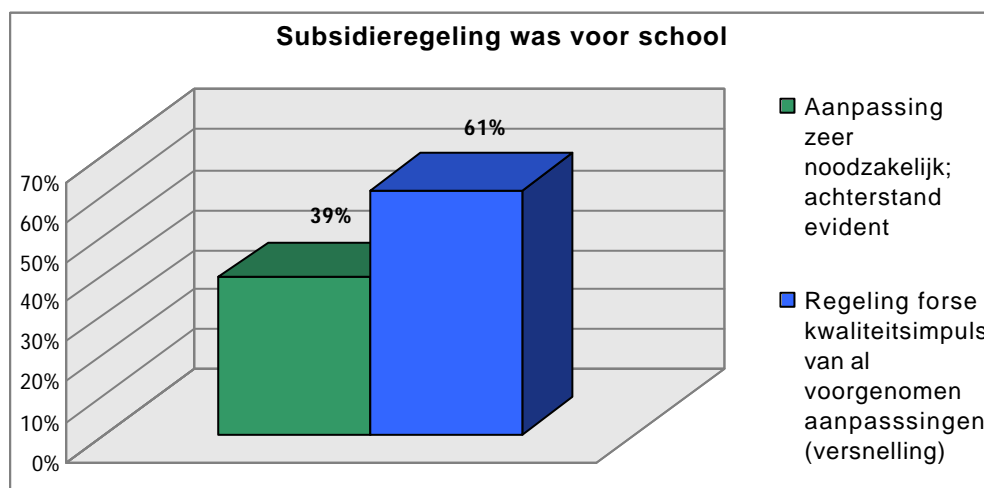
KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

verantwoording dient te worden afgelegd over de verkregen middelen. Wij tekenen hierbij verder aan dat de belangstelling over de uitvoering van de regeling (bijvoorbeeld in het kader van dit onderzoek) over het algemeen als blijk van interesse vanuit "het Haagse" wordt beschouwd.

Keerzijde van de relatief beknopte toelichting van de regeling was voor zo'n 20% van de scholen dat niet alle elementen even helder waren. Zo bleek er nogal wat misverstand over de (ten onrechte veronderstelde) eis van een eigen bijdrage van 40% bij uitgaven in het kader van de standaardbijdrage.

De regeling maakt geen onderscheid in de noodzaak van aanpassingen in de fysieke sfeer (dat wil zeggen de grootste tekortkomingen bij voorrang oplossen). Deze invalshoek wordt verschillend gewaardeerd. Een dergelijke prioriteitsstelling lijkt op het eerste gezicht voor de hand liggend, maar nadrukkelijk werd erop gewezen dat een dergelijke benadering de complexiteit van de regeling aanmerkelijk zou hebben vergroot en geen recht had gedaan aan de variëteit van oorzaken die aan achterstandssituaties ten grondslag kunnen liggen.

Wordt een onderscheid gemaakt in situaties waarin naar de opvatting van de scholen sprake was van wezenlijke achterstanden, respectievelijk van een forse kwaliteitsimpuls van een al voorgenomen aanpassing dan geeft dat het volgende beeld.

Daarbij is door veel scholen wel een kanttekening gemaakt ten aanzien van de praktijkscholen. Door de meestal geringe omvang van deze afdelingen, in combinatie met het laagste bedrag per meetellende leerling, waren de mogelijkheden om hier substantiële verbeteringen te realiseren vrij beperkt. In dit verband is door circa een kwart van de scholen aangegeven dat het als een gemis is ervaren dat er geen specifieke middelen voor tweeleerlingen in de regeling is opgenomen.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

Wat betreft de bekendheid met de regeling gold voor het overgrote deel dat met (de mogelijkheid tot het afsluiten van) een abonnement op CFI-publicaties inzake nieuwe regelgeving vrij goed is gegarandeerd dat regelingen, zoals de onderhavige, niet aan de aandacht van het management ontsnapt. De noodzaak van gerichte, specifiek aandacht voor de regeling werd door de scholen dan ook als niet noodzakelijk beschouwd.

In de regeling is opgenomen dat aanpassingen binnen een termijn van 18 maanden moeten zijn gerealiseerd en in geval van (vervangende) nieuwbouw binnen 30 maanden. De opvattingen over deze termijnen lopen nogal uiteen. Enerzijds worden deze termijnen als een positief drukmiddel ervaren om de veranderingen met voortvarendheid aan te pakken. Maar het merendeel van de scholen geeft aan de termijnen als weinig realistisch te beschouwen. Het maakt daarbij wel verschil of plannen voor aanpassingen reeds in een relatief ver gevorderd stadium verkeerden bij de publicatie van de regeling of nog niet. In dat laatste geval geldt zeker dat de termijnen te weinig mogelijkheden laten om recht te doen aan een zorgvuldige besluitvorming, waarbij binnen de scholen wordt gestreefd naar een breed draagvlak voor de voorgenomen aanpassingen.

Bovendien ervaren de scholen (met uitzondering van de aoc's) een groot verschil bij nieuwbouw respectievelijk aanpassing op het vlak van de eigen mogelijkheden om processen te kunnen sturen. De afhankelijkheid van lokale politieke besluitvorming bij nieuwbouw wordt over het algemeen als zeer vertragend ervaren.

Als aandachtspunt voor met name kleinere scholen werd aangegeven dat een forse investering (met name in de sfeer van inventarissen) zeker op termijn tot een fors beslag leidt op de middelen in het kader van de bekostiging van de materiële uitgaven. Hiermee is naar hun zeggen te weinig rekening gehouden.

Als laatste punt ten aanzien van de regeling zelf merken we op dat enkele scholen de sectorale benadering in de regeling enigszins als achterhaald beschouwen en te weinig recht vinden doen aan de intersectorale ontwikkelingen, waarbij de scheidslijnen tussen de sectoren steeds meer vervallen.

Realisatie aanpassingen

In de vorige paragraaf is reeds ingegaan op de realisatietermijnen die in de regeling zijn opgenomen. Gedurende ons onderzoek bleek dat veel scholen niet in staat waren deze termijnen ook werkelijk te kunnen realiseren. Van de mogelijkheid om uitstel aan te vragen is door de schoolbesturen dan ook in zeer ruime mate gebruik gemaakt. In de loop van 2007 is door het ministerie besloten een jaar uitstel te verlenen aan alle scholen. Dit uitstel is wel eenmalig en de nieuwe deadline is als stringent geformuleerd.

In de regeling is ook opgenomen dat na realisatie van het project een zogenoemde gereedmelding moet plaatsvinden. In de loop van 2007 bleek tevens dat aan die eis bijzonder

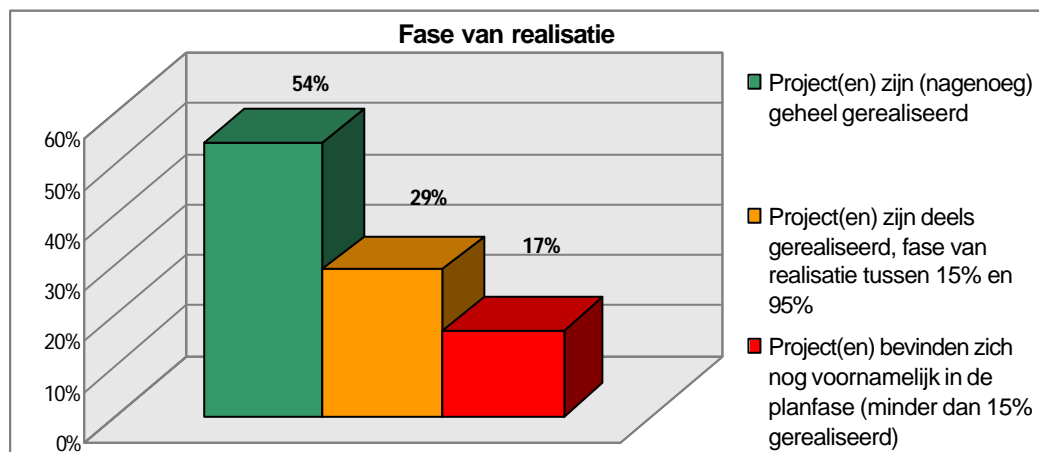
KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

weinig gehoor werd gegeven door de scholen. Op verzoek van het ministerie hebben wij bij de toen nog resterende interviews (circa een kwart) gewezen op deze eis. We moeten concluderen dat deze verplichting nauwelijks bekendheid genoot en geen prioriteit had. Het realiseren van de uitvoering van de projecten heeft dat wel.

Op basis van de combinatie van deze twee gegevens, een relatief groot aantal verzoeken om uitstel en weinig gereedmeldingen, zou de conclusie getrokken kunnen worden dat de uitvoering van de projecten zeer traag verloopt. Deze conclusie is echter te voorbarig.

Wij hebben bij onze schoolbezoeken getracht een inschatting te maken van de mate waarin de projecten inmiddels feitelijk zijn gerealiseerd. Dit zowel op schoolniveau (brinnummer) als op vestigingsniveau. We hebben daartoe in eerste instantie een driedeling gemaakt op schoolniveau:

- Projecten die (nagenoeg) geheel zijn gerealiseerd;
- Projecten die deels zijn uitgevoerd en waarbij de realisatie ligt tussen de 15 en 95%;
- Projecten die zich nog voornamelijk in de planfase bevinden (minder dan 15% gerealiseerd).

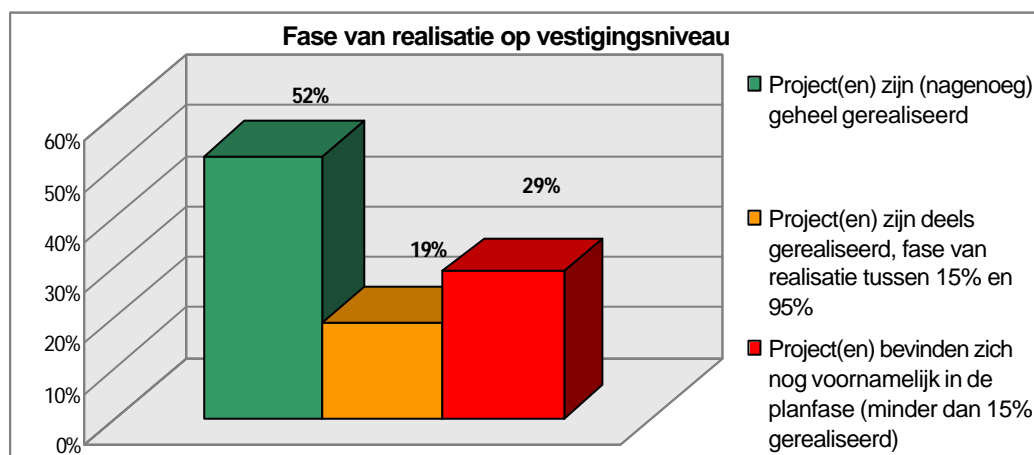
Op basis van deze inschatting ligt de realisatie in termen van gereedmeldingen naar onze verwachting boven de 200 op schoolniveau en boven de 275 als het gaat om het vestigingsniveau.

Dit generieke beeld heeft wel enige nuancering. De inschatting die wij hebben gemaakt is gebaseerd op de interviews en gepresenteerde plannen. Nadrukkelijk hebben wij aangegeven dat de interviews niet in het licht stonden van controle door ons, of namens het ministerie.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

Een tweede aspect waarop wij in dit verband willen wijzen is het verschil tussen het tempo van realisatie bij projecten waarbij (deels) sprake is van (vervangende) nieuwbouw en projecten waarbij het voornamelijk ging om aanpassing. Al eerder gaven wij aan dat bij (vervangende) nieuwbouw de school zeer afhankelijk is van de lokale politieke besluitvorming. Daarbij komt dat ook als er geen sprake is van een geheel nieuwe school (in het kader van het scholenoverzicht) er een afhankelijkheid is bij de voortgang van de (bouw of RO-)vergunningprocedures.

In bijlage 2 hebben we een nadere inschatting gemaakt van de categorie projecten die deels zijn gerealiseerd waarbij deze categorie verder is opgesplitst. In deze bijlage presenteren we tevens een tabel waarin een inschatting is gemaakt op vestigingsniveau. De vergelijkbare grafiek als hierboven, maar dan op vestigingsniveau geeft het navolgende beeld.

Zoals blijkt, geeft de realisatie op vestigingsniveau een iets ongunstiger beeld. Niet ten aanzien van de projecten die (nagenoeg) geheel zijn gerealiseerd, maar deels wel voor beide andere categorieën.

Kijken we nog iets preciezer, dan blijkt dat van de 86 vestigingen in het onderzoek er 20 betrekking hebben op (vervangende) nieuwbouw. Van de 20 projecten bevindt 60% zich in de fase van planvorming (minder dan 15% gerealiseerd). De overige 40% is al wel (nagenoeg) geheel gerealiseerd.

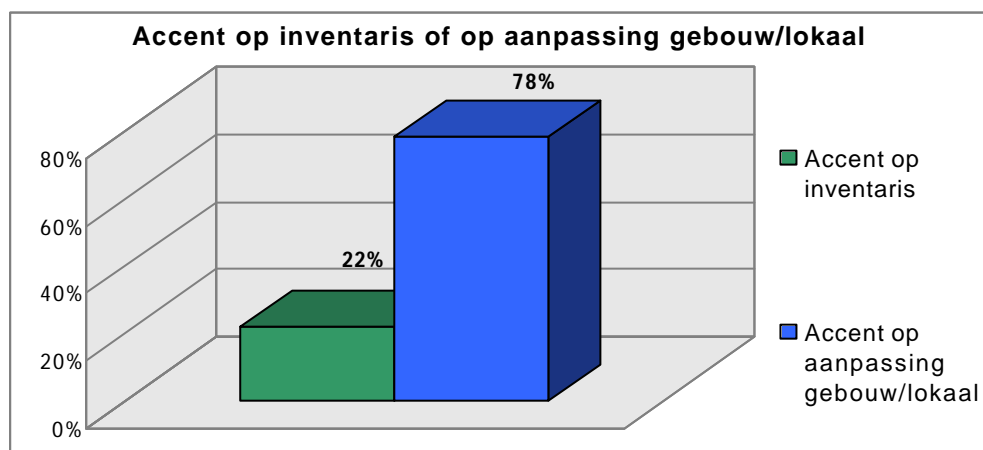
Waarom zijn de middelen besteed

De regeling is primair bedoeld voor aanpassingen in de fysieke leeromgeving. Dat kan zijn een feitelijke bouwkundige aanpassing, maar ook vervangende nieuwbouw. Beide aanpassingen kunnen gepaard gaan met aanschaffingen in de sfeer van inventaris. Het op

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

zichzelf staand aanschaffen van inventarissen, dat wil zeggen zonder (bouwkundige) aanpassing, is volgens de regeling niet toegestaan.

Alhoewel het nader onderscheid tussen een bouwkundige aanpassing en een inventarisinvestering niet altijd volledig helder is (denk aan aan- en afvoerleidingen gekoppeld aan bijvoorbeeld lasapparatuur) hebben wij een inschatting gemaakt van het accent waarop de projecten betrekking hadden. Dat geeft het volgende beeld.

Bij de ontwikkeling van de plannen en projecten hebben de scholen zich over het algemeen breed georiënteerd. Best-practices zijn bijvoorbeeld bezocht al dan niet onder begeleiding van huisvestingadviseurs of architecten. Opvallend hierbij is dat die kennis bij de teams op scholen (management en vakdocenten) over het algemeen in ruime mate aanwezig is. De behoefte aan additionele voorbeelden of ervaringen is op dit vlak wat beperkt.

3.3. Het keuzeproces

Bij het keuzeproces dat binnen de scholen heeft plaatsgevonden moet allereerst onderscheid worden gemaakt in de keuze om al dan niet te participeren in de regeling en het keuzeproces nadat deze afweging is gemaakt. In het begin van deze paragraaf zijn wij al ingegaan op de eerste keuze. Kernconclusie daaruit blijft dat het overgrote deel van de scholen (circa 80 á 90%) heeft deelgenomen aan de regeling. Daar komt nog bij dat het niet deelnemen aan de regeling geenszins betekent dat van vernieuwing of aanpassing van de fysieke leeromgeving geen sprake is.

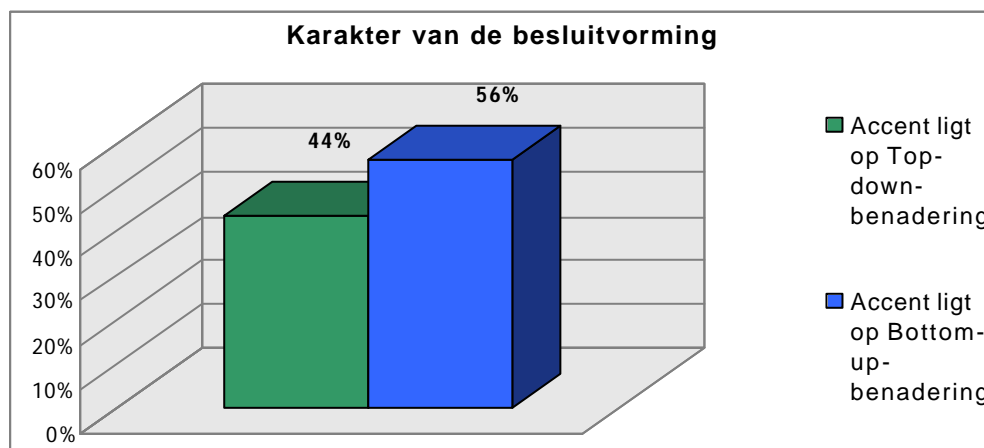
In dit deel concentreren we ons op het keuzeproces binnen de schoolorganisaties nadat is besloten te participeren in de regeling.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

Het eerste aspect waarnaar wij gekeken hebben is wie op hoofdlijnen binnen de schoolorganisatie beslissende keuzes heeft gemaakt ten aanzien van de nieuwbouw, aanpassingen en nieuwe inrichtingen. We onderscheiden daarbij een overwegende top-down-benadering en een overwegende bottom-up-benadering.

Bij de eerste benadering is de schoolleiding (en/of het bestuur) bepalend geweest bij de gemaakte keuzen, bij de tweede benadering ligt het accent op de professionals op de werkvloer, het docentencorps. Alhoewel de scheidslijn hiertussen niet altijd even scherp is (veelal is sprake van een wisselwerking) komt uit de interviews het naar voren dat iets vaker sprake is van een top-down-benadering. Daarbij is naar onze inschatting sprake van een relatie met de omvang van de schoolorganisatie: naarmate de organisatie groter is, is vaker sprake van een centralere besluitvorming. Bij deze omvangrijkere scholen is veelal ook sprake geweest van inbedding van de subsidieregeling in een meer omvattend strategisch huisvestingsplan.

Bij ongeveer een kwart van de scholen viel op dat de subsidieregeling door de schoolleiding (mede) is gebruikt om onderwijskundige vernieuwingen, zoals de introductie van werkplekkenstructuren, vormen van intersectorale samenwerking of verbinding van theorie en praktijk een extra impuls te geven. Sterker uitgedrukt, om die ontwikkeling hiermee min of meer af te dwingen.

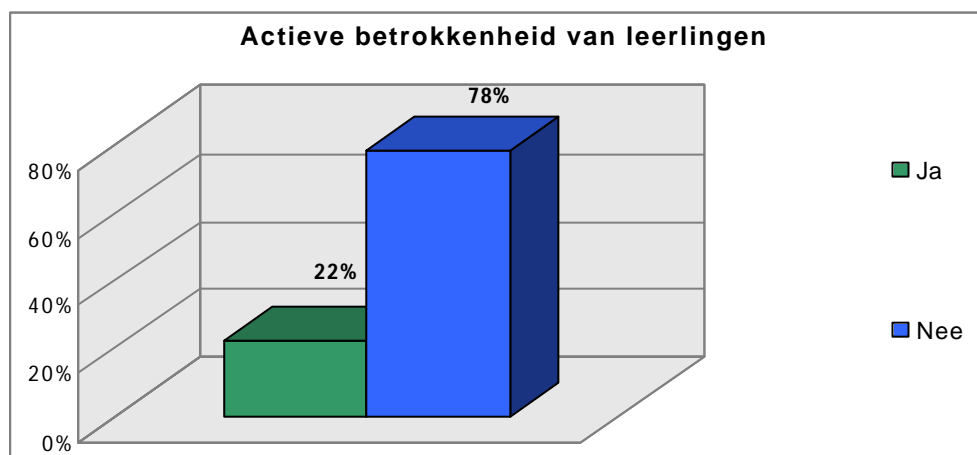

Daar waar sprake was van een overwegende bottom-up-benadering viel op dat door de schoolleiding het proces niet werd ingeperkt door het vooraf opleggen van budgettaire beperkingen. Met andere woorden, uitgangspunt kon in veel gevallen zijn de meest wenselijke eindsituatie naar de opvatting van de docenten. Deze invalshoek kon vaak gekozen worden omdat de subsidieregeling werd ervaren als een extra (niet geplande) impuls.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

De betrokkenheid van leerlingen was bij de planning en uitvoering van de bouwkundige aanpassingen (of nieuwe inrichting) relatief beperkt. In gevallen waarbij daarvan wel sprake was, ging het veelal om de kleurstelling. Bij ongeveer 15% van de scholen zijn de leerlingen actief betrokken (geweest) bij de uitvoering van de aanpassingen, bijvoorbeeld in de vorm van onderwijsprojecten. De ervaringen daarmee waren zonder uitzondering positief.

In verreweg de meeste gevallen beperkte het betrekken van leerlingen zich echter tot informatieverstrekking. Dat geldt ook voor het betrekken van ouders bij de plannen.

Wat betreft de betrokkenheid van het bedrijfsleven geldt ook dat deze zeer beperkt is geweest (uiteraard los van het professioneel inschakelen van bedrijven) bij het opstellen van de plannen. Wel geldt dat er in de sfeer van het reguliere onderwijsproces in een aantal gevallen geëxperimenteerd wordt met vormen van reclame-uitingen in ruil voor het beschikbaar stellen van leermiddelen (bijvoorbeeld bestelauto's).

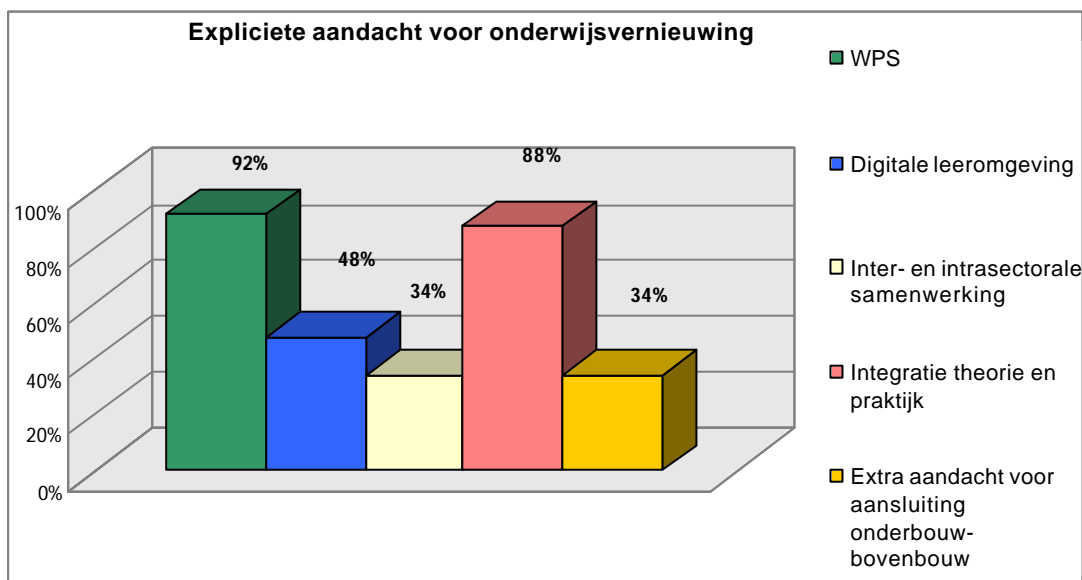
Onderwijskundige aspecten

De aanpassingen in de fysieke leeromgeving hebben in nagenoeg alle gevallen een directe relatie met onderwijskundige of didactische principes en uitgangspunten. De fysieke leeromgeving is dus ondersteunend aan het primaire proces. Voor een belangrijk deel van de aanpassingen geldt dat zij zijn uitgevoerd om dat primaire proces in kwalitatieve zin op een hoger plan te brengen. Zwaar verouderd materiaal is bijvoorbeeld vervangen, de toepassing van de werkplekkenstructuur is op een professioneler wijze vorm gegeven en theorie- en praktijklokalen zijn in fysieke zin aan elkaar verbonden.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

Wij hebben geïnventariseerd in welke mate bij de bouwkundige aanpassingen er een **expliciete** relatie is gelegd met onderwijskundige keuzes. We onderscheiden daarbij:

- De introductie of verbetering van de werkplekkenstructuur;
- De introductie of verbetering van digitale hulpmiddelen;
- De versterking van inter- en intrasectorale samenwerking;
- De intensievere aansluiting theorie en praktijk;
- De extra aandacht voor de aansluiting onderbouw-bovenbouw.

We merken bij deze grafiek op dat deze aspecten ook in combinatie met elkaar kunnen voorkomen. Opvallend is dat in nagenoeg alle gevallen expliciet aandacht is geschonken aan de werkplekkenstructuur en de (verdere) integratie van theorie en praktijk in het onderwijsproces.

Bij het introduceren, moderniseren of actualiseren van praktijksimulaties is door veel scholen aangegeven dat hieraan grenzen zijn. In zekere zin zal altijd enigszins achter gelopen worden op de werkelijke beroepspraktijk. De veranderingen daarin verlopen sneller dan in onderwijssituaties kan worden nagebootst. Aangegeven werd dat juist deze regeling de mogelijkheid bood op dit vlak een forse inhaalslag te maken.

Bij de onderwijskundige vernieuwingen viel ons op dat er op dit vlak opvallende verschillen zijn tussen de onderscheiden sectoren. De "veranderingsbereidheid" is naar onze

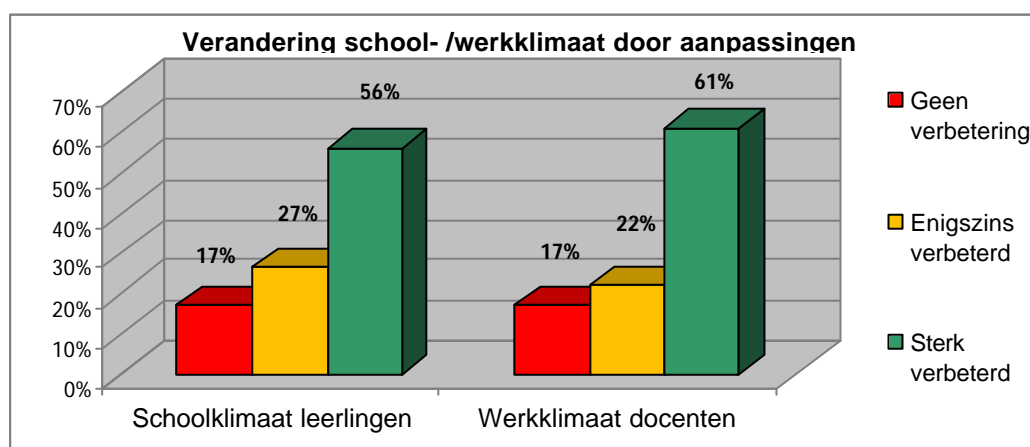
KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

waarneming over het algemeen groter bij de sectoren zorg en economie dan bij de sector techniek. Een eenduidige reden daarvoor hebben wij niet kunnen traceren.

Wij hebben ook geïnformeerd naar het fenomeen voortijdig schoolverlaten. Dat is in deze sector (mede door de leeftijdscategorie en gemaakte afspraken in regionaal verband bij onduidelijk verzuim) naar de opvatting van de docenten en leidinggevenden een marginaal probleem, dat zich naar hun mening dan ook vooral manifesteert in het vervolgonderwijs.

3.4. Effecten aanpassingen

Een van de kernvragen in dit onderzoek is of de aanpassingen “meetbaar” effecten hebben gehad op het werkklimaat voor de docenten en het leerklimate voor de leerlingen. Wij hebben daar naar gevraagd en de uitkomsten zijn hieronder weergegeven. Het gaat hier om antwoorden van leerlingen en docenten zelf, niet om de perceptie van de schoolleiding of het bestuur.

Deze uitkomsten spreken voor zichzelf, waarbij wij toevoegen dat daar waar van een verbetering geen sprake is bedacht moet worden dat in (nagenoeg al) deze gevallen nog geen aanpassing heeft plaatsgevonden, bijvoorbeeld omdat het gaat om nieuwbouw.

Een term die wij in dit verband met grote regelmaat opvingen bij docenten en leerlingen was “trots”. Trots op hetgeen met de aanvullende middelen is gerealiseerd, in een onderwijssector die over het algemeen wordt geconfronteerd met negatieve berichtgeving. Die trots wordt ook uitgedragen, bijvoorbeeld tijdens de open dagen als ouders op zoek zijn naar voor hun kinderen geschikt en eigentijds onderwijs. Naar de opvatting van de in deze sector werkzame professionals zal het effect van de aanpassingen mede bijdragen aan een positievere beeldvorming over dit onderwijs.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

Over het algemeen betekenen de aanpassingen in de fysieke sfeer dat gewerkt wordt in grotere ruimten, waarin ook grotere groepen tegelijkertijd onderwijs ontvangen. Het betekent voor leerlingen, maar zeker voor docenten een andere werkwijze, die een groot beroep doet op hun flexibiliteit. Het maakt het werk naar de opvatting van de meeste geïnterviewden spannender, en ook zichtbaarder, bijvoorbeeld naar collega's toe. Veelal geldt wel dat voor lwoo-leerlingen, of voor het praktijkonderwijs gekozen blijft worden voor behoud van een meer afgeschermd (veiliger) omgeving.

Als belangrijkste effect wordt genoemd het nu weer up-to-date zijn van de fysieke leeromgeving. Docenten weten al te goed waarover zij zouden moeten beschikken om volwaardig onderwijs te kunnen bieden. De middelen daarvoor ontbraken veelal. Met de regeling is op veel plaatsen een kwalitatieve inhaalslag gemaakt die, naar vaak werd opgemerkt, smaakt naar meer.

Deze waarneming geeft tegelijkertijd aan waar de schoen in dit verband de afgelopen tijd heeft gewrongen. Het ontbreken van voldoende additionele middelen. Simpel, maar waar. Dat de regeling geen generieke verhoging van het schoolbudget was, maar in de kern een doeluitkering, stond er borg voor dat de middelen ook daadwerkelijk op relatief korte termijn worden ingezet voor het beoogde doel.

Wanneer wij kijken naar de effecten in de zin van betere aansluiting op het vervolgonderwijs, respectievelijk betere prestaties (minder zitten blijven bijvoorbeeld) op de scholen zelf is het nog te vroeg om daarover nu al uitspraken te kunnen doen. De uitkomsten van dit onderzoek moeten daarvoor worden gelegd naast de kwantitatieve resultaten die thans in kaart gebracht worden. Op voorhand moet daarbij overigens worden opgemerkt dat het niet eenvoudig is om een direct verband te leggen tussen een aanpassing in de fysieke leeromgeving en een onderwijsprestatie.

Dat gezegd hebbend is opvallend dat docenten in meerdere gevallen een duidelijk verband waarnemen in de sectorkeuze van leerlingen. Aangepaste en vernieuwde onderwijsruimten hebben naar hun overtuiging een zekere aanzuigende werking.

In de interviews met de leerlingen viel ons verder op dat zij "nieuwe" spullen waarderen, en er vervolgens ook zuiniger mee omgaan. Dat is ook de waarneming van docenten. Een nieuwe inrichting vergroot zo lijkt het, de sociale controle, zonder dat daarvoor allerlei ge- en verbodsbordjes nodig zijn.

De uitvoering van het primaire onderwijsproces (mede en vooral door de toepassing van de werkplekkenstructuur) heeft nog een bijkomend en wellicht niet voorzien effect. Dit betreft de duidelijke daling van de lesuitval. Doordat meer docenten (veelal samen met onderwijsassistenten) een groep leerlingen begeleiden, betekent het uitvallen van een van hen nog niet dat lessen volledig vervallen. Deze "tekorten" kunnen (zolang het niet gaat om structurele problemen) veelal relatief eenvoudig opgevangen worden.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

TEN SLOTTE

Wij willen u tot slot de uitspraken van een aantal geïnterviewde directeuren, docenten en leerlingen niet onthouden. De uitspraken zijn willekeurig gekozen uit de gespreksverslagen.

“Als dingen er niet goed uitzien en alles een rommeltje is, dan laten de leerlingen ook gelijk alles voor wat het is. Leerlingen gaan er dan ook niet serieus mee om. Nu er mooie kasten staan, worden ook dingen automatisch door leerlingen zelf opgeborgen. Het zijn de kleine dingen die het doen. Aankleding is voor vmbo-leerlingen heel belangrijk, zoals de plantjes.”

Docent SDV

“De subsidie heeft een hele hoop mogelijk gemaakt, het plan was om wat lokalen te verbouwen maar nu hebben we ook een nieuwe vloer en we wilden niet de oude troep er weer in zetten. Het gereedschap met roest is weg, door deze verbeteringen wil iedereen nu techniek volgen.”

Directeur vmbo

“Leerlingen zijn veel gemotiveerder om te leren door de nieuwe ruimte die ze hebben. Hun leeromgeving is nu een plek waar ze trots op zijn en het heeft ook z'n effect en weerslag op docenten, en ook de ouders. Maar ook op het bedrijfsleven. Vroeger was het beeld: we moeten het de leerlingen nog leren als ze bij ons komen! Die kloof maken we nu steeds kleiner. Een fantastische omgeving heeft het effect dat bedrijven ook nog meer willen investeren. Kinderen krijgen ook veel meer eigenwaarde en daar reageren ouders ook op. Ik denk dat het vmbo steeds meer in een opwaartse spiraal terecht komt. We gebruiken het ook in onze communicatie, we zijn er best trots op.”

“Bij docenten heeft het veel impact gehad, ze moeten nu ook steeds meer samenwerken. Een grappig voorbeeld is dat het ziekteverzuim daar het minste is. Ze voelen zich verantwoordelijk voor elkaar. Docenten vinden het wel fijn om ook aan de ouders vol trots hun nieuwe werkplek te laten zien en dat is wel heel belangrijk. Samenwerken is het meest nieuw voor deze docenten, maar nu bij de beroepsgerichte vakken zie je dat ze meer verantwoordelijk zijn geworden.”

Directeur vmbo

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

“Geld is voor een groot deel nog niet gebruikt bij ons, want we gaan naar een nieuwbouwlocatie. Het is een eindeloos project met de gemeente en de woningcorporatie hier uit de buurt. We hebben grote plannen, maar omdat je een grote organisatie bent, gaat dit langzaam. Aan de politieke kant gaat het langzaam, ze willen de regie houden maar aan de andere kant tonen ze geen initiatief.”

Directeur vmbo

“Alles was donker, dat zag er echt niet uit. Het leek op een oude kerk. Nu is alles moderner geworden. Het is nu rustiger in de computerklas, want er zijn geen verstophoekjes meer. Ook niet stiekem msn-en, dat is moeilijk nu, ze kunnen alles zien op onze schermen. Zo'n presentatie is ook makkelijker dan eerst. Smart bord is ook makkelijker, en de leraar kon ook zo moeilijk bij je komen. Er is een harde schijf gestolen dus we mogen niet meer alleen in het computerlokaal.”

Leerling pro

“We hebben ook nieuwe gymdingen, veel beter. De keuken is ook beter, nu hebben we ook zo'n apparaat om dingen warm te houden. Eerst deed je met zijn achten met een oven. En nu heb je een elektrische aansteker en geen lucifers meer. Nu is er ook een catering bij gekomen, dat hadden we eerst niet. We maken ook dingen voor hun, broodje gezond en ook verkopen enzovoort. Nu zijn we wel netter met de spullen. Normaal gooi je het in het kastje maar nu letten we meer op. Nu leer je wel netjes met spullen om te gaan, alles was toch stuk maar nu is alles mooi. Dat is wel veel leuker!”

Leerling pro

“Ik kwam hier in 2002 werken en toen zouden we al gaan verbouwen, maar ja dat duurde en duurde maar en geld is er nooit. Toen deze subsidie kwam, wat we trouwens hoorden via onze directeur, heeft het bestuur deze gelijk aangevraagd. En gelukkig maar, en toen deze werd toegekend konden we eindelijk eens de boel hier aanpakken. We zijn een oude school hier zoals je ziet en we hebben hier alleen maar leerlingen uit deze regio, maar zij verdienen wel goed onderwijs! En we willen hen ook voorbereiden of op de doorgang naar het mbo of op het werk wat ze hierna gaan doen.”

Docent vmbo-techniek

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

“We wisten wel dat er iets zou veranderen, maar wat en hoe dat niet, dus het was wel een verrassing na de vakantie. En het is leuk om met allemaal nieuwe spullen te werken. Het grote lokaal zorgt ervoor dat het minder druk is en het is een prettig overzicht.”

Leerling vmbo

“De leerlingen geven aan dat de sfeer heel erg goed is in de klas. Dit komt enerzijds door de aanpassingen in de fysieke omgeving. Door de mooie spullen voelen de leerlingen zich serieus genomen en zien dat ze er toe doen. Ook de docenten spelen een belangrijke rol. Leerlingen gaven aan dat de leraren altijd openstaan indien de leerlingen problemen hebben en hier met respect mee omgaan en naar handelen. Men voelt zich daardoor extra veilig en serieus genomen.”

Leerlingen vmbo, grote stad

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

BIJLAGEN

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

Bijlage 1: De steekproefscholen

A. De scholen (en vestigingen) in de steekproef

Volgnr.	Brinnummer	Volgnr.	Vest. Nr.	Naam school
1	00AH	1	00	Openbare SGM 't Stedelijk Lyceum
2	00AQ	2	00	Zwin College SGM
3	00JT	3	02	Gereformeerde SGM Guido de Bres
4	00PS	4	04	Katholiek Lyceum in het Gooi
5	00TQ	5	00	SGM Mariëndael VBO LWOO
6	00XK	6	00	Veurs College
	00XK	7	02	Veurs College
	00XK	8	03	Veurs College
7	00ZH	9	00	SGM Gaasterland
8	01GH	10	01	Willem van Oranje College
9	01GX	11	03	Christelijk Lyceum Delft
10	01OE	12	02	Wellant College
	01OE	13	03	Wellant College
	01OE	14	04	Wellant College
	01OE	15	05	Wellant College
	01OE	16	06	Wellant College
	01OE	17	07	Wellant College
	01OE	18	12	Wellant College
	01OE	19	13	Wellant College
	01OE	20	16	Wellant College
	01OE	21	17	Wellant College
	01OE	22	18	Wellant College
	01OE	23	21	Wellant College

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

Volgnr.	Brinnummer	Volgnr.	Vest. Nr.	Naam school
	01OE	24	22	Wellant College
	01OE	25	23	Wellant College
	01OE	26	25	Wellant College
	01OE	27	27	Wellant College
	01OE	28	28	Wellant College
	01OE	29	30	Wellant College
	01OE	30	32	Wellant College
	01OE	31	33	Wellant College
11	02FC	32	04	PC College Ulenhof
12	02MF	33	00	Christelijke SGM Veenendaal
	02MF	34	03	Christelijke SGM Veenendaal
13	02UV	35	00	Gomarus College
	02UV	36	10	Gomarus College
	02UV	37	04	Gomarus College
14	02VG	38	05	Unie Noord
15	02VJ	39	01	PC en RK SGM Ubbo Emmius
16	02VT	40	00	Agnieten College
	02VT	41	01	Agnieten College
	02VT	42	02	Agnieten College
	02VT	43	06	Agnieten College
17	02ZR	44	03	Bisschoppelijk College
18	03KN	45	00	RK SGM Pius X
19	03WO	46	00	Van Lodenstein College
	03WO	47	01	Van Lodenstein College
	03WO	48	02	Van Lodenstein College
20	05AC	49	00	SGM voor Beroepsonderwijs Heerenveen

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

Volgnr.	Brinnummer	Volgnr.	Vest. Nr.	Naam school
21	05AV	50	00	Twents Carmel College
	05AV	51	03	Twents Carmel College
	05AV	52	05	Twents Carmel College
22	05FJ	53	00	Emma College
23	06HF	54	02	Udens College
24	07MZ	55	00	School voor Praktijkonderwijs de Poort
25	07UE	56	00	Praktijkschool Eindhoven
26	09VG	57	00	Midden Brabant College
27	14SM	58	05	Gooise Scholenfederatie
	14SM	59	08	Gooise Scholenfederatie
28	15BH	60	00	Christelijke SGM Groene Hart Lyceum
	15BH	61	02	Christelijke SGM Groene Hart Lyceum
29	16GZ	62	01	RSG Tromp Meesters
30	16JO	63	00	Stedelijke SGM De Rede
31	16VP	64	00	Hondsrug College
32	17DN	65	00	SGM De Meergronden
33	17HB	66	03	SGM Nieuw-West
	17HB	67	06	SGM Nieuw-West
	17HB	68	04	SGM Nieuw-West
34	17IR	69	00	Pax Christi College
35	18CH	70	00	Melanchthon College
	18CH	71	04	Melanchthon College
36	20AE	72	00	Willem de Zwijger College
37	20CJ	73	00	Het College Vos
	20CJ	74	04	Het College Vos
38	20CQ	75	00	Atlas Onderwijsgroep
	20CQ	76	01	Atlas Onderwijsgroep

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

Volgnr.	Brinnummer	Volgnr.	Vest. Nr.	Naam school
39	21FF	77	00	SGM Reigersbos
40	25EF	78	01	Clusius College
	25EF	79	02	Clusius College
	25EF	80	03	Clusius College
	25EF	81	04	Clusius College
	25EF	82	05	Clusius College
	25EF	83	06	Clusius College
	25EF	84	08	Clusius College
	25EF	85	09	Clusius College
41	27ZH	86	00	Sint-Maartenscollege

B. De scholen naar aard van het project

De regeling kent in de kern twee soorten projecten: aanpassingen van bestaande situaties of vervangende nieuwbouw. Het is mogelijk dat bij scholen beide soorten projecten voorkomen. Bovendien geldt dat beide soorten projecten gecombineerd kunnen zijn met investeringen in de sfeer van inventaris. Bij de totale groep deelnemende scholen is de procentuele verdeling van aanpassing, nieuwbouw of de combinatie als criterium geformuleerd voor de steekproef. Dat betekent de volgende verdeling:

Soort Project	Procentuele verdeling	In de steekproef
Aanpassing	68,29%	28
Nieuwbouw	21,95%	9
Combinatie aanpassing nieuwbouw	9,76%	4
Totaal	100,00%	41

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

C. De scholen naar geografische spreiding

Om zorg te dragen voor een evenwichtige geografische spreiding van de scholen in de steekproef is van alle scholen die in de regeling hebben geparticipeerd het eerste cijfer van het postcodegetal gehanteerd. Het aantal scholen per cijfer is vervolgens omgezet naar een procentuele verdeling. Deze procentuele verdeling moet overeenstemmen met de procentuele verdeling in de steekproef.

Eerste cijfer postcode	Procentuele verdeling	In de steekproef
1	14,63%	6
2	12,20%	5
3	19,51%	8
4	4,88%	2
5	12,20%	5
6	12,20%	5
7	9,76%	4
8	9,76%	4
9	4,88%	2
	100,00%	41

D. Aoc's respectievelijk scholen WVO

De regeling stond open voor scholen vallend onder de WVO en aoc's (agrarische opleidingscentra). Voor beide categorieën zijn afzonderlijke budgetten vastgesteld, waarbij de bedragen voor een extra bijdrage (eerste en tweede tranche, alsmede het budget voor bijzondere omstandigheden) alleen open stonden voor de scholen vallend onder de WVO. Het budget voor de aoc's was vastgesteld op € 16,3 miljoen op het totaal van € 235 miljoen.

In het onderzoek zijn alle participerende scholen betrokken. Zou bij de steekproef alleen zijn uitgegaan zijn van de verhouding aoc's en scholen vallend onder de WVO dan zou een aoc in de steekproef zijn opgenomen. Zou alleen uitgegaan zijn van de verhouding beschikbare budgetten dan zouden er drie aoc's in de steekproef moeten zijn opgenomen. In overleg met de opdrachtgever hebben we daarom besloten twee aoc's op te nemen, die overigens een substantieel aandeel hadden in het voor deze scholen beschikbare budget.

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

E. De scholen naar schoolgrootte

De regeling stond open voor alle scholen, ongeacht schoolgrootte. Om ervoor zorg te dragen dat zowel kleine(re) als grote scholen verhoudingsgewijs evenredig in de steekproef zijn opgenomen hebben we voor dit aspect een driedeling gehanteerd: Scholen tot 500 leerlingen, scholen met een leerlingaantal van 500 tot 1.500 en scholen met meer dan 1.500 leerlingen. De procentuele verhouding voor alle deelnemende scholen komt overeen met die in de steekproef.

Schoolgrootte	Procentuele verdeling	In de steekproef
Tot 500 leerlingen	40,20%	17
500 – 1.500 leerlingen	52,36%	21
Meer dan 1.500 leerlingen	7,44%	3
Totaal	100%	41

F. De scholen naar aantal vestigingen

Bij de samenstelling van de steekproef hebben we tevens rekening gehouden met het aantal vestigingen per school. Niet alleen omdat de regeling uitgaat van aanvragen per vestiging (en per sector), maar ook omdat het mogelijk was bij nader inzien binnen een school verschuivingen aan te brengen tussen vestigingen (of sectoren). Voor dit aspect onderscheiden we wederom een driedeling: Scholen met één vestiging, scholen met twee tot en met vijf vestigingen en scholen met meer dan vijf vestigingen. Ook hier geldt dat de procentuele verdeling van alle deelnemende scholen moet overeenstemmen met de procentuele verdeling in de steekproef. We merken hier wel op dat het aantal scholen met meer dan vijf vestigingen iets is oververtegenwoordigd. Dat hangt samen met de besluitvorming over de steekproef in relatie tot de aoc's.

Aantal vestigingen	Procentuele verdeling	In de steekproef
1	64,76%	26
2 tot en met 5	32,50%	13
Meer dan 5	2,72%	2
Totaal	100%	41

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

G. *De scholen met een aanvraag voor een extra bijdrage*

De regeling kent naast de standaardbijdrage tevens de mogelijkheid om een extra bijdrage aan te vragen. Deze extra budgetten stonden ter beschikking, verdeeld over twee tranches (termijnen). De extra bijdrage stond niet open voor aoc's. In de steekproef is een overeenkomstig percentage scholen opgenomen dat in de eerste en tweede tranche een beroep heeft gedaan op deze mogelijkheid. Daarbij is tevens de situatie waarin een extra bijdrage is afgewezen verdisconteerd.

Aanvraag extra bijdrage	Procentuele verdeling	In de steekproef
Eerste tranche	20,68%	9
Tweede tranche	14,35%	6
Totaal	35,03%	15

H. *De aanvragen en toekenningen naar financieel beslag*

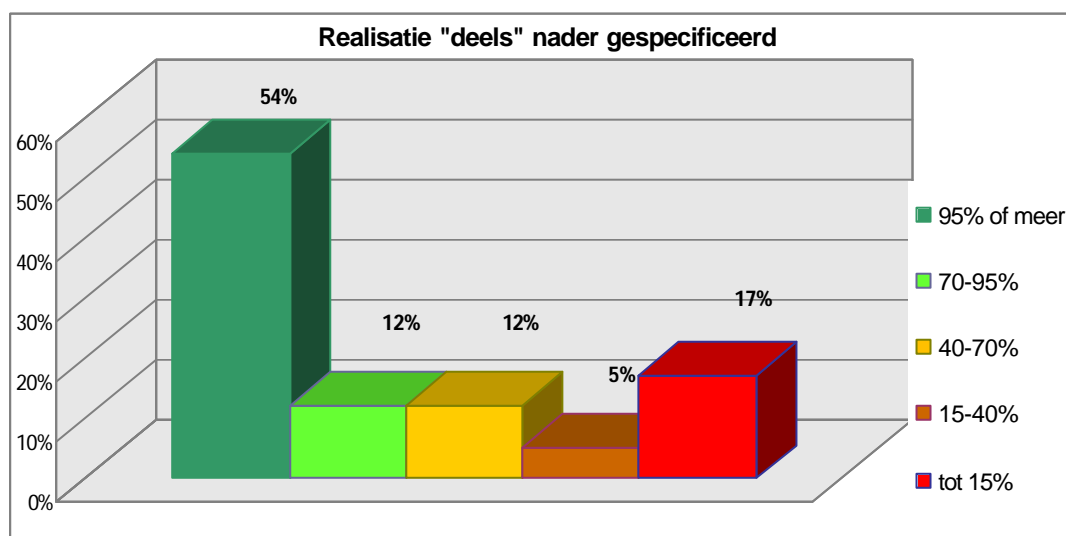
De scholen in de steekproef hebben ruim 32 miljoen subsidie ontvangen, waarvan ruim 7 miljoen aan extra bijdragen. Per school is dat gemiddeld € 784.000 en per vestiging € 373.000. Kijken we naar de sectoren in de steekproef dan is bijna € 6 mln. toegekend aan de sector zorg en welzijn, € 3 mln. aan de sector economie, € 8 mln. aan de sector techniek en circa € 7,5 mln. aan de sector groen. Voor het praktijkonderwijs is iets minder dan € 0,5 mln. toegekend.

KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT

Bijlage 2: Realisatie nader gedetailleerd

In paragraaf 3.2 “De regeling aanvullende subsidie praktijkgerichte leeromgeving 2006” hebben wij op schoolniveau een inschatting gepresenteerd van de fase van realisatie van de projecten. Daarin is aangegeven dat we enerzijds nader gekeken hebben naar de categorie “deels” gerealiseerd en dat we ook op vestigingsniveau een nauwkeuriger beeld kunnen schetsen.

Wat betreft de categorie **deels** gerealiseerd hebben we een nadere indeling gemaakt naar het percentage dat naar onze inschatting eind 2007 is gerealiseerd. Volledigheidshalve worden ook de percentages grotendeels en nauwelijks (minder dan 15 %) weergegeven. Dat leidt op schoolniveau tot het navolgende beeld:

Wat betreft de inschatting **per vestiging** geldt het volgende. We hanteren hierbij de tabel zoals die hiervoor ook is gepresenteerd bij de steekproef, echter met daarbij een tweetal kolommen, waarin respectievelijk is aangegeven of er sprake is van aanpassing of nieuwbouw (al dan niet gecombineerd met een nieuwe inrichting) en een kolom waarin de inschatting is gegeven van de fase van realisatie. In deze tabel hanteren we voor de overzichtelijkheid wederom de driedeling in mate van realisatie.

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

BRIN	VEST	ZORG	ECON	TECH	GROEN	PRO	EXTRA	A/N	REAL
00AH	00							nieuwbouw	
00AQ	00							aanpassing	
00JT	02							aanpassing	
00PS	04							nieuwbouw	
00TQ	00							aanpassing	
00XK	00							nieuwbouw	
00XK	02							nieuwbouw	
00XK	03							nieuwbouw	
00ZH	00							aanpassing	
01GH	01							nieuwbouw	
01GX	03							nieuwbouw	
01OE	02							aanpassing	
01OE	03							aanpassing	
01OE	04							aanpassing	
01OE	05							aanpassing	
01OE	06							aanpassing	
01OE	07							nieuwbouw	
01OE	12							aanpassing	
01OE	13							aanpassing	
01OE	16							aanpassing	
01OE	17							aanpassing	
01OE	18							aanpassing	
01OE	21							aanpassing	
01OE	22							aanpassing	
01OE	23							aanpassing	
01OE	25							aanpassing	

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

BRIN	VEST	ZORG	ECON	TECH	GROEN	PRO	EXTRA	A/N	REAL
01OE	27							nieuwbouw	
01OE	28							aanpassing	
01OE	30							aanpassing	
01OE	32							aanpassing	
01OE	33							nieuwbouw	
02FC	04							aanpassing	
02MF	00							nieuwbouw	
02MF	03							nieuwbouw	
02UV	00							aanpassing	
02UV	10							aanpassing	
02UV	04							aanpassing	
02VG	05							aanpassing	
02VJ	01							aanpassing	
02VT	00							aanpassing	
02VT	01							aanpassing	
02VT	02							aanpassing	
02VT	06							aanpassing	
02ZR	03							aanpassing	
03KN	00							aanpassing	
03WO	00							aanpassing	
03WO	01							aanpassing	
03WO	02							aanpassing	
05AC	00							nieuwbouw	
05AV	00							aanpassing	
05AV	03							aanpassing	
05AV	05							nieuwbouw	
05FJ	00							aanpassing	

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

BRIN	VEST	ZORG	ECON	TECH	GROEN	PRO	EXTRA	A/N	REAL
06HF	02							aanpassing	
07MZ	00							aanpassing	
07UE	00							nieuwbouw	
09VG	00							aanpassing	
14SM	05							aanpassing	
14SM	08							nieuwbouw	
15BH	00							nieuwbouw	
15BH	02							nieuwbouw	
16GZ	01							aanpassing	
16JO	00							aanpassing	
16VP	00							aanpassing	
17DN	00							aanpassing	
17HB	03							aanpassing	
17HB	06							aanpassing	
17HB	04							aanpassing	
17IR	00							aanpassing	
18CH	00							aanpassing	
18CH	04							aanpassing	
20AE	00							nieuwbouw	
20CJ	00							aanpassing	
20CJ	04							aanpassing	
20CQ	00							aanpassing	
20CQ	01							aanpassing	
21FF	00							aanpassing	
25EF	01							aanpassing	
25EF	02							aanpassing	
25EF	03							aanpassing	

**KWALITATIEVE MONITOR REGELING AANVULLENDE SUBSIDIE PRAKTIJKGERICHTE
LEEROMGEVING 2006; EERSTE RAPPORT**

BRIN	VEST	ZORG	ECON	TECH	GROEN	PRO	EXTRA	A/N	REAL
25EF	04								
25EF	05							nieuwbouw	
25EF	06								
25EF	08								
25EF	09								
27ZH	00								

Grafisch weergegeven geeft dit het volgende beeld voor de uitvoering op vestigingsniveau:

